MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' Novembru, 2006

Citazzjoni Numru. 366/2003

Raymond Azzopardi.

vs.

(1) Fanu Mifsud & Sons Limited.

(2) Jason Mifsud.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 9 ta' April 2003 a fol. 1 tal-process u pprezentata quddiem din il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri fejn gie premess:-

Illi l-konvenuti huma debituri ta' l-attur fis-somma ta' tmint elef lira, disa' mija u sittin lira Maltin (Lm8,960)

rapprezentanti prezz ta' tigieg ghal konsum ta' l-ikel, mibjugh u kkonsenjat lill-konvenuti;

Illi ghalkemm interpellati sabiex ihallsu l-konvenuti baqghu inadempjenti;

Illi dan id-debitu huwa cert, likwidu u dovut u fil-fehma ta' l-attur, il-konvenuti ma' ghandhomx eccezzjonijiet x'jopponu kontra t-talbiet ta' l-attur;

Illi ghalhekk l-istess attur talab lill-konvenuti jghidu ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:-

1. Tiddeciedi skond it-talba bid-dispensa tas-smiegh tal-kawza *ai termini* ta' l-**artikolu 167** *et sequitur* **tal-Kap 12 tal-Ligijiet ta' Malta;**

2. Tikkundanna lill-konvenuti jhallsu lill-attur s-somma ta' tmint elef lira, disa' mija u sittin lira Maltin (Lm8,960), rapprezentanti prezz ta' tigieg ghal konsum ta' l-ikel mibjugh u kkonsenjat lill-konvenuti.

Bl-ispejjez, inkluz dawk ta' l-ittra legali tas-26 ta' Marzu 2003, bl-imghax legali u b'hekk il-konvenuti jibqghu minn issa ngunti ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda ta' l-attur Raymond Azzopardi a fol. 2 u 3 tal-process;

Rat li din il-kawza kienet appuntata ghas-smiegh fil-11 ta' April 2003 minn din il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri ghas-seduta tat-30 ta' April 2003.

Rat il-verbal tas-seduta quddiem din il-Qorti diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri datata 27 ta' Mejju 2003 fejn dehret Dr. Graziella Bezzina ghall-attur u deher wkoll il-konvenut Jason Mifsud u l-avukat tieghu Dr. Robert Tufigno ghan-nom tal-konvenuti nforma lill-Qorti li ghandu zewg eccezzjoni x'jissolleva, wahda li Jason Mifsud m'ghandux relazzjoni guridika ma' l-attur u l-ohra bbazata fuq novazzjoni u *in vista* ta' dan l-istess

Qorti ddikjarat li l-konvenuti *prima facie* ghandhom eccezzjonijiet validi x'iressqu u ghalhekk cahdet it-talba attrici abbazi ta' l-**artikolu 167 tal-Kap 12** u awtorizzat lill-konvenuti jipprezentaw nota ta' eccezzjonijiet fi zmien ghoxrin gurnata mid-data tas-seduta.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenuti Fanu Mifsud & Sons Limited u Jason Mifsud datata 27 ta' Mejju 2003 a fol. 11 tal-process fejn gie eccepit:-

1. Illi Jason Mifsud ma ghandu ebda relazzjoni guridika ma' l-attur.

2. Fanu Mifsud & Sons Limited teccepixxi illi hija ma ghandha taghti xejn lill-attur *stante* illi d-debitu *de quo* thallas ghas-saldu billi l-attur inghata kreditu minghand Polidano Bros Limited ghax-xiri ta' materjal minghandhom u dan ghas-saldu tad-debitu li kien dovut mis-socjeta` konvenuta.

3. Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuti a fol. 12 u 13 tal-process.

Rat id-dokument esebit bhala Dok. "FM 1" datat 13 ta' Novembru 2002 a fol. 14 tal-process mahrug minn Raise Fields Construction Limited.

Rat il-verbali kollha tas-seduti mizmuma quddiem din il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri datati 30 ta' April 2003 sas-seduta tal-31 ta' Jannar 2006.

Rat il-verbali kollha tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif hekk presjeduta mill-31 ta' Jannar 2006 u fejn fis-seduta tal-24 ta' Mejju 2006 il-kawza giet differita ghas-sentenza in difett ostakolu ghat-30 ta' Novembru 2006.

Rat in-nota ta' l-attur datata 13 ta' Jannar 2004 fejn biha esebixxa l-affdavit tieghu ta' l-istess data.

Rat in-nota ta’ osservazzjonijiet ta’ l-attur datata 11 ta’ Novembru 2005, u dik tal-konvenuti datata 24 ta’ Mejju 2006.

Rat ix-xhieda kollha prodotta.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

Illi din hija kawza fejn l-attur qed jallega li ghandu jiehu minghand il-konvenuti s-somma ta’ Lm8,960 rappresentanti prezz ta’ tigieg ghall-konsum ta’ l-ikel, mibjugha u kkonsenjati minnu lill-konvenuti.

Illi mill-provi prodotti jirrizulta li dan il-bejgh kien sar mal-konvenut u dan kemm f’ismu proprju u kemm ghan-nom tas-socjeta’ konvenuta u dan kif jidher anke ammess mix-xhieda tal-konvenut stess migjub in subizzjoni fid-data ta’ l-1 ta’ Gunju 2004, fejn hemm sahansitra jghid li l-kontijiet li kienu dovuti kienu jithallsu kemm b’cekkijiet tas-socjeta’ konvenuta stess u kif ukoll minnu nnifsu permezz ta’ flus kontanti u b’hekk din il-Qorti thoss li ma hemm l-ebda dubju li l-ewwel eccezzjoni tal-konvenut fil-kwalita’ tieghu personali ghandha tigi michuda. Jigi nnutat li fuq din l-ewwel eccezzjoni l-konvenuti lanqas jghidu xejn fin-nota ta’ osservazzjonijiet taghhom. Min-naha l-ohra jinghad ukoll li s-socjeta’ konvenuta *da parte* taghha qatt ma qalet li ma kienitx parti fin-negozju ma’ l-attur.

Illi ghalhekk jibqa’ biex jigi deciz il-punt sollevat fit-tieni eccezzjoni tal-konvenuti u cjoe’ jekk l-iskrittura tat-13 ta’ Novembru 2002 bejn l-attur u Jason Mifsud li ffirma ghan-nom tas-socjeta’ Raise Fields Construction Limited (li ma hijiex parti fil-kawza) tikkostitwixix novazzjoni *ai termini* tal-ligi.

Illi n-novazzjoni hija deskritta mit-***Torrente*** b’dan il-mod :-

"La novazione …..e' un contratto con il quale i soggetti di un rapporto obligatorio sostituiscono un nuovo rapporto a duello originario".

Illi din in-novazzjoni tista' ssir *ai termini* tal-**artikolu 1179 tal-Kap 16** billi:-

(a) "meta d-debitur jaghmel mal-kreditur tieghu dejn gdid, u dan jigi mqieghed flok il-qadim, li jispicca;

(b) meta id-debitur il-gdid jigi mqieghed flok il-qadim, illi jigi mehlus mill-kreditur;

(c) meta, bis-sahha ta' obbligazzjoni gdida, kreditur gdid jigi mqieghed flok il-qadim, li lejh id-debitur jigi mehlus".

Illi mill-artikoli sussegwenti ghall-istess jinghad ukoll li:-

Artikolu 1180 (2) - *"In novazzjoni ma hijiex prezunta; l-intenzjoni li ssir ghandha tidher bic-car".*

Artikolu 1180 (1) - *"Ma hemmx novazzjoni jekk l-obbligazzjoni qadima ma tigix maqtula, ghalkemm tigi mbiddla".*

Artikolu 1180 (2) - *"It-tismija wahidha, maghmula mid-debitur, ta' persuna li ghandha thallas minfloku, ma ggibx in-novazzjoni".*

Artikolu 1183. - *"Id-delegazzjoni li biha d-debitur jaghti lill-kreditur tieghu debitur iehor, illi jintrabat lejn dan il-kreditur, ma ggibx novazzjoni, jekk il-kreditur ma jkunx iddikjara espressament il-volonta' tieghu li jehles lid-debitur li jkun ghamel id-delegazzjoni".*

Illi kif inghad fis-sentenza **"Anthony Galea vs Mario Hallett proprju *et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Gunju 2001) minn dan kollu jirrizulta car li n-novazzjoni ma tistax tigi prezunta, u dan ghaliex bazikament in-novazzjoni tikkostitwixxi rinunzja tad-drittijiet tal-kreditur ghall-obbligazzjoni ohra u *"il est de principe que les renonciations ne se presument pas"* ***(Carbonnier)*** tant li

"la volonta' di estinguere l'obligazione precedente (animus novandi), che puo' risultare come ogni dichiarazione di volonta', anche tacitamente, per facta concludentia".

Illi ghalhekk skond l-istess massimi fuq indikati nghad fil-kawza fl-ismijiet **"Antonio Sammut vs Antonio Mifsud"** (A.K. 14 ta' Settembru 1943) li:-

"Il-kwistjoni kollha qieghda taggira ruhha jekk l-obbligazzjoni antika bejn il-partijiet gietx estinta u ghalhekk saritx novazzjoni".

Illi fil-kawza **"Franco Busuttil *noe vs* Anthony Mallia"** (K. (JDC) 25 ta' Marzu 1993) insibu li l-istess Qorti qalet:-

*"Illi skond il-ligi (**artikolu 1180 (2) Kodici Civili, Kap 16**) in-novazzjoni qatt ma tista' tkun prezunta. Ghall-kuntrarju l-intenzjoni li ssir novazzjoni ghandha tirrizulta bic-car ghalkemm ma hemmx bzonn li jintuzaw kliem jew formoli specjali. Hemm ukoll li jkun hemm inkompatibbilta' bejn iz-zewgt' obbligazzjonijiet u fid-dubju n-novazzjoni ghandha tigi eskluza. (Ara Kollez. Vol. XXX.I.943)".*

Illi fl-iskrittura datata 13 ta' Novembru 2002 li hija ffirmata minn Jason Mifsud ghan-nom tas-socjeta' Raise Fields Construction Limited u l-attur jinghad is-segwenti:-

"This is to confirm that you have been allowed a credit of Lm8,500 (Eight Thousand Five Hundred Liri Only) to be taken as material from Polidano Bros. Limited Hal-Farrug Road, Luqa".

"This will be set off in full and final settlement with Fanu Mifsud & Sons Limited".

Illi skond l-attur din l-iskrittura saret biss ghaliex il-konvenut Jason Mifsud (u wkoll is-socjeta' konvenuta) ma kienx qed ihallas u allura l-ammont bilancjali dovut, li huwa mertu ta' din il-kawza, kien baqa' skopert u ghalhekk huwa kien accetta li jithallas tieghu b'materjal minghand is-socjeta' Polidano Bros. Limited; ghalih din l-iskrittura kienet biss speci ta' *credit note* u allura

intenzjonata biss sabiex huwa jithallas ta' l-ammont dovut lilu; kien lest li jimxi b'dan il-mod jekk u kieku huwa jircievi l-materjal minghand l-imsemmija socjeta', izda l-materjal li kellu bzonn kien jikkonsisti f'xibka u hadid, li pero' d-ditta hemm indikata ma setghatx tforni ghaliex qalet li setghet itieh biss *bricks* u/jew konkos, b'dan ghalhekk li l-attur baqa' ma' thallas xejn. Fil-fatt l-istess attur jghid hekk:-

"Illi jiena l-flus ghandi nehodhom minghand il-konvenut u mhux minghand Polidano. Illi l-"credit note" li tani ghalhekk ma fiha ebda utilita' ghaliha u ma taqtax il-kont li l-konvenut ghandu mieghi. Jiena mort ghand il-konvenut u ghidtlu x'gara kien kellimni hazin u qalli li huwa ma kellux biex ihallas".

Illi dwar l-istess skrittura l-konvenut sostna li huwa kellu jiehu minghand Polidano s-somma ta' Lm120,000 u dan ghaliex kienu jpartu bejniethom u allura kien ghamel din il-*credit note* minghajr ma kellem l-istess Polidano u kull ma ghamel kien biss li meta lestiha, baghat tali *credit note* bil-*fax* lil dan l-imsemmi Polidano, izda mieghu ma tkellimx ghalkemm jaf li fil-fatt tali *credit note* baqghet ma thallsitx.

Illi din ix-xhieda tal-konvenut tikkonferma, jekk kien hemm aktar bzonn li jsir dan, li l-intenzjoni tal-partijiet qatt ma kienet li jkun hemm novazzjoni, izda biss li jsir il-hlas ta' l-ammonti dovuti lill-attur mill-konvenuti, u dan huwa wkoll ikkonfermat mill-fatt li ghall-istess konvenut l-istess skrittura kienet *credit note* u intiza b'hekk sabiex jigi bil-mod hemm indikat saldat l-kreditu ta' l-attur mieghu u mas-socjeta' konvenuta; haga li baqghet qatt ma sehhetx ghaliex s-socjeta' hemm indikata fl-istess skrittura li kellha tforni l-materjal ma kenitx lesta li taghti xibka u hadid lill-attur, u dan peress li skond ir-rapprezentanti taghha Charlotte Farrugia, l-ftehim li kien hemm ta' tpartit bejn is-socjeta' konvenuta Fanu Mifsud & Sons Limited qatt ma kien jinkludi tpartit ta' dan it-tip ta' materjal (xhieda – 7 ta' Ottubru 2004). Mhux hekk biss izda fix-xhieda tat-8 ta' Marzu 2005 l-istess xhud ikkonfermat li s-socjeta' Polidano Bros. Limited ma tfornix dan il-materjal ta' xibka u hadid, izda kienet socjeta' ohra, dik ta' Polmex Limited, li kienet taghmel dan.

Illi din il-Qorti thoss li l-provi kollha juru li hemm nuqqas ta' novazzjoni u certament li *credit note* ma ghandhiex u ma tistax tigi kkonsidrata bhala novazzjoni. Hawn din il-Qorti thoss li dak li hemm fin-nota ta' osservazzjonijiet ta' l-attur jirrifletti l-provi prodotti u dan iktar u iktar meta wiehed jikkonferma l-insenjamenti fil-kawzi fl-ismijiet **"Franco Busuttil nomine vs Anthony Mallia"** (K. (JDC) – 25 ta' Marzu 1993) u **"Anthony Galea vs Hallet Mario *proprio et nomine*"** (P.A. (RCP) 28 ta' Gunju 2001) u cjoe':-

"In-novazzjoni qatt ma tista' tigi prezunta. Ghall-kuntrarju l-intenzjoni li ssir novazzjoni ghandha tirrizulta bic-car ghalkemm ma hemmx bzonn li jintuzaw kliem jew formali specjali. Hemm ukoll li jkun hemm inkompatibbilta' bejn iz-zewgt obbligazjonijiet u fid-dubju n-novazzjoni ghandha tigi eskluza".

Illi barra minn dan jirrizulta car li l-kreditu li kellu l-attur mal-konvenuti qatt ma setgha jigi estint b'din l-imsemmija skrittura u dan ghaliex fl-istess skrittura l-konvenut lanqas biss deher personalment u wkoll lanqas deher ghan-nom tas-socjeta' konvenuta, izda deher ghan-nom ta' socjeta' ohra li ma hijiex parti f'din il-kawza u lanqas kienet involuta fin-negozju mertu ta' l-azzjoni attrici. Ghalhekk ukoll tali skrittura ma tistax tigi kkonsidrata bhala novazzjoni anke ghaliex l-istess debituri ta' l-attur u allura l-konvenuti odjerni ma humiex parti minnha.

Illi dan apparti l-fatt li mill-provi prodotti hija l-opinjoni ta' din il-Qorti li mill-istess skrittura l-intenzjoni tal-partijiet firmatarji kienet biss intenzjonata sabiex l-attur jircievi pagament ta' dak li kien dovut lilu u qatt ma kienet l-intenzjoni li tigi estinta l-obbligazzjoni originali u li din tigi sostitwieta b'obbligazzjoni ohra; dan iktar u iktar meta l-istess skrittura ma tghid assolutament xejn dwar dan u jidher car li l-persuna li giet imsemmija li kellha tforni l-materjal, lanqas biss kienet taf bl-iskrittura meta din saret, u din tinsab ammessa mill-konvenut innifsu. Din l-interpretazzjoni qed issir anke abbazi tal-massima li n-novazzjoni ma ghandhiex tigi prezunta izda ghandha tirrizulta cara mill-intenzjoni tal-partijiet li l-ewwel

obbligazzjoni tigi maqtula u li minflok din tigi sostitwita bl-obbligazzjoni gdida; din il-Qorti thoss li f'dan il-kaz certament mhux hekk gara, u dan huwa anke manifestat li saret riferenza ghall-tpacija f'kaz biss li ssir il-fornitura hemm indikata. Dan jikkonferma l-eskluzzjoni tan-novazzjoni u li l-istess skrittura kienet biss intiza sabiex il-kreditu tal-attur jigi saldat, u hawn din il-Qorti taghmel riferenza ghad-decizjonijiet **"Antonio Sammut vs Antonio Mifsud"** (A.C. 14 ta' Settembru 1943) fejn inghad li *"l-kwistjoni kollha qieghda taggira ruhha jekk l-obbligazzjoni antika bejn il-partijiet gietx estinta u ghalhekk saritx novazzjoni",* haga li assolutament ma tirrizultax li saret f'din il-kawza.

Illi fil-fatt huwa opportun li din il-Qorti hawn tirreferi ghall-insenjament li sar fil-kawza fl-ismijiet **"Carmelo Farrugia vs Annetta Galea"** (P.A. – 11 ta' Gunju 1959) fejn inghad li:-

"Biex ikun hemm novazzjoni bit-tbiddil tad-debitur jehtieg li d-debitur il-gdid jigi mqieghed f'lok il-qadim, u dan jigi mehlus mill-kreditur. It-tismija wehidha, maghmula mid-debitur, ta' persuna li ghandha thallas minfloku ma ggibx in-novazzjoni, imma hu indispensabbli l-kunsens tal-kreditur, biex tigi operata n-novazzjoni; u d-delegazzjoni li biha d-debitur jaghti lill-kreditur tieghu debitur iehor li jintrabat lejn il-kreditur ma ggibx novazzjoni jekk il-kreditur ma jkunx iddikjara espressament il-volonta tieghu li jehles lid-debitur li jkun ghamel id-delegazzjoni".

Illi applikat dan ghall-iskrittura msemmija kull ma hemm fiha hija li s-socjeta' tat *credit note* lill-attur sabiex jiehu materjal minghand socjeta' ohra, b'dan li jekk fil-kaz isehh, dan jigi saldat *per saldo* mas-socjeta' Fanu Mifsud & Sons Limited, li tindika biss li l-attur accetta li jithallas b'dak il-mod ghalhekk hemm imsemmija tpacija, li turi b'mod mill-iktar car li ma kien hemm ebda intenzjoni ta' novazzjoni, izda li l-obbligazzjoni originali baqghet tezisti u kellha tigi saldata bl-imsemmija tpacija jew *set off,* liema kuncett addirittura jeskludi l-element ta' novazzjoni; dan apparti li d-debitur personali u l-konvenuti lanqas biss kienu parti mill-istess skrittura ghaliex din saret ghan-nom tas-

socjeta' Raise Fields Construction Limited. F'dan il-kuntest huwa wkoll relevanti r-riferenza li saret ghall-**artikolu 1183 tal-Kap 16,** gia fuq citat u ghas-sentenza ricenti **"C & B Autoparts Limited vs Caroline u Mario konjugi Spiteri"** deciza mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fl-1 ta' Lulju 2005, abbazi ta' liema jidher li gie kkonfermat li tali delegazzjoni ta' hlas jew *credit note* qatt ma jistghu jwasslu sabiex ikun hemm novazzjoni jew l-estinzjoni ta' l-obbligazzjoni originali. Dan apparti li l-interpretazzjoni u l-esekuzzjoni ta' l-istess skrittura ghandhom isiru dejjem *in bona fede*.

Illi dan huwa konformi ma' dak li nghad fis-sentenzi **"Nazzareno Catania vs Michael Degiorgio et"** (K. (A.M) 21 ta' Frar 1958) u **"Vincent Buhagiar nomine vs Dr. Noel Arrigo nomine et"** (P.A. (T.M) – 9 ta' Ottubru 2003) fejn gie ribadit li:-

"Biex ikun jista' jinghad li kien hemm novazzjoni, irid ikun hemm l-"animus novandi"; u l-intenzjoni li ssir novazzjoni ghandha tidher bic-car, u mhux bizzejjed l-intenzjoni ta' wahda biss mill-partijiet…….fil-kaz li l-elementi kollha ma jirrizultawx b'mod car u univoku, in-novazzjoni ma ghandhiex tigi prezunta".

Illi certament li dan huwa l-kaz odjern u huwa ovvju li *in vista* tal-premess din il-Qorti ma taqbilx ma' dak sottomess mill-konvenuti fin-nota ta' osservazzjonijiet taghhom u certament ma jirrizultax li r-relazzjoni ta' l-attur b'effett ta' l-istess skrittura kienet ma' Polidano Bros Limited, iktar u iktar meta l-attur qatt ma kellu konnessjoni ma' l-istess socjeta' u jidher car li mkien fl-istess skrittura l-konvenuti ma gew liberati mill-obbligazzjonijiet taghhom – fil-fatt lanqas biss huma parti mill-istess skrittura; jidher li l-istess skrittura tikkontempla l-estinzjoni ta' l-obbligazzjoni originali ukoll bil-konsenja tal-materjal, li kellu jitqies, meta jsehh, bhala tpacija ma' dak dovut mis-socjeta' konvenuta, kliem li effettivament jeskludi kull element ta' novazzjoni, u li l-istess konvenuti lanqas isemmu fin-nota ta' osservazzjonijiet taghom – mankanza li ma hijiex wahda ta' ftit importanza u lanqas unika, meta l-istess konvenuti qatt ma ghamlu riferenza ghall-fatt li l-istess skrittura giet

iffirmata ghan-nom tas-socjeta Raise Fields Construction Limited, li ma kellha ebda relazzjoni ma' l-attur – dan huwa sinfikanti meta jidher dejjem ghall-istess socjeta' u s-socjeta' konvenuta l-imsemmi Jason Mifsud u jidher li hawn l-agir ta' l-istess konvenut ma jistax jinghad li huwa ghal kollox *in bona fede*. Il-kummenti f'dan ir-rigward *da parte* ta' l-attur fin-nota ta' osservazzjonijet taghhom jidhru li huma flokhom.

Illi ghalhekk abbazi tal-premess it-tieni talba attrici ghandha tigi milqugha u l-eccezzjonijiet tal-konvenuti michuda.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuti biss in kwantu l-istess huma inkompatibbli ma' dak hawn premess u deciz, **tilqa' t-talba attrici** biss fis-sens hawn premess b'dan illi:-

2. Tikkundanna lill-konvenuti jhallsu lill-attur s-somma ta' tmint elef, disa' mija u sittin lira Maltin (Lm8,960), rapprezentanti prezz ta' tigieg ghal konsum ta' l-ikel mibjugh u kkonsenjat lill-konvenuti.

Bl-ispejjes, inkluz dawk ta' l-ittra legali tas-26 ta' Marzu 2003, bl-imghax legali mid-data tas-26 ta' Marzu 2003 sal-effettiv pagament kontra l-konvenuti.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------